

Політична культура та ідеологія

УДК 323.21-053.6:35.077.2(477):355.01

DOI <https://doi.org/10.5281/zenodo.20630268>

**Вплив соціальних та ціннісних орієнтацій української молоді в умовах
воєнного часу на формування молодіжної політики**

Олексій Валевський,

доктор наук з державного управління, провідний науковий співробітник,

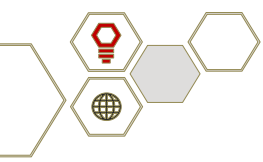
Національний інститут стратегічних досліджень, м. Київ, Україна

<https://orcid.org/0000-0003-0403-0277>

Прийнято: 18.05.2026 | Опубліковано: 30.05.2026

Анотація. У статті проаналізовано трансформацію життєвих стратегій молоді в умовах повномасштабної війни, зокрема зміни у професійних орієнтаціях, міграційних настроях, ставленні до майбутнього та формуванні громадянської ідентичності. Встановлено, що в умовах війни молодь демонструє поєднання високої адаптивності та значного рівня соціальної вразливості. Виявлено посилення прагматизму життєвих стратегій молодих людей, орієнтацію на фінансову незалежність, професійну самореалізацію та короткострокове планування. Досліджено особливості міграційних орієнтацій молоді, проблеми соціальної ізоляції та погіршення ментального здоров'я, особливо серед молоді, яка перебуває за кордоном. Проаналізовано сучасні напрями трансформації державної молодіжної політики, зокрема впровадження програми «Молодь України: покоління стійкості – 2030».

Обґрунтовано, що війна стала чинником посилення національної ідентичності, підтримки європейського та євроатлантичного курсу держави, а

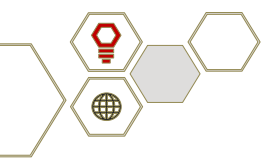

також зростання громадянської активності молоді через волонтерську діяльність та готовність брати участь у відновленні країни. Доводиться, що сучасна молодіжна політика в умовах воєнного часу має орієнтуватися на довгострокові перспективи. Їх реалізація дасть змогу не лише забезпечити адаптацію молоді до сучасних викликів, а й сформувати підґрунтя для відновлення країни, зміцнення демократичних інститутів та сталого розвитку суспільства у повоєнний період.

На підставі проведеного аналізу робиться низка пропозицій щодо підвищення ефективності молодіжної політики. Зокрема, щодо необхідності формування механізмів, що спрямовані на посилення залучення молодого покоління до суспільно-політичних процесів, участі у волонтерських рухах, громадських ініціативах, інформаційній протидії та підтримці обороноздатності країни. Актуальним напрямом молодіжної політики є створення умов для забезпечення матеріальної незалежності молоді та розвитку її професійного потенціалу через стимулювання молодіжного підприємництва. Пріоритетним напрямом молодіжної політики має бути розвиток системи підтримки ментального здоров'я та впровадження програм психологічної реабілітації. Суттєву роль у розвитку молодіжної політики має відігравати використання потенціалу сучасних цифрових технологій, що дає змогу підвищити ефективність комунікації між державою, органами місцевого самоврядування та молодіжним середовищем.

Зроблено висновок, що в умовах повномасштабної війни молодіжну політику слід розглядати не тільки як інструмент соціального розвитку, а й як важливий елемент національної стійкості та відновлення держави.

Ключові слова: державна молодіжна політика, соціальні орієнтації молоді, громадянська ідентичність, міграція молоді, ментальне здоров'я молоді.

The influence of social and value orientations of Ukrainian youth in wartime conditions on the formation of youth policy

Oleksii Valevskyi,

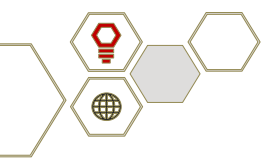
Doctor of Science in Public Administration, Leading Researcher,

National Institute for Strategic Studies, Kyiv, Ukraine

<https://orcid.org/0000-0003-0403-0277>

Abstract. The article analyzes the transformation of young people strategies under the conditions of a full-scale war, in particular changes in professional orientations, migration attitudes, perceptions of the future, and the formation of civic identity. It has been established that under wartime conditions young people demonstrate a combination of high adaptability and a significant level of social vulnerability. The study identifies an increase in the pragmatism of young people strategies, focusing on financial independence, professional self-realization, and short-term planning. The peculiarities of youth migration orientations, problems of social isolation, and the deterioration of mental health, especially among young people staying abroad, are examined. The article also analyzes current directions in the transformation of state youth policy, particularly the implementation of the program “Youth of Ukraine: Generation of Resilience – 2030.”

It is substantiated that the war has become a factor in strengthening national identity, support for the European and Euro-Atlantic course of the state, as well as increasing civic engagement among young people through volunteer activities and their willingness to participate in the reconstruction of the country. It is argued that contemporary youth policy under wartime conditions should be oriented toward long-term perspectives. Their implementation will make it possible not only to ensure the adaptation of youth to modern challenges, but also to create the foundation for the country's recovery, the strengthening of democratic institutions, and the sustainable development of society in the post-war period.

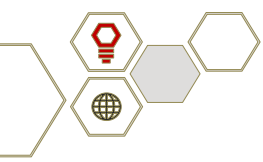

Based on the conducted analysis, a number of proposals are made to improve the effectiveness of youth policy. In particular, attention is paid to the need to develop mechanisms aimed at increasing the involvement of the younger generation in socio-political processes, participation in volunteer movements, civic initiatives, information resistance, and support for the country's defense capability. An important direction of youth policy is the creation of conditions for ensuring the material independence of young people and developing their professional potential through the stimulation of youth entrepreneurship. A priority direction of youth policy should also be the development of a mental health support system and the implementation of psychological rehabilitation programs. A significant role in the development of youth policy should be played by the use of modern digital technologies, which make it possible to increase the effectiveness of communication between the state, municipal government bodies, and the youth environment.

It is concluded that under the conditions of a full-scale war, youth policy should be regarded not only as an instrument of social development, but also as an important element of national resilience and state recovery.

Keywords: state youth policy, social orientations of youth, civic identity, youth migration, youth mental health.

Постановка проблеми. Повномасштабна російсько-українська війна стала визначальним фактором глибоких соціальних трансформацій в українському суспільстві, які суттєво вплинули на різні соціально-демографічні групи, зокрема на молодь. Молоде покоління сьогодні перебуває в епіцентрі масштабних змін, пов'язаних із безпековими ризиками, вимушеною міграцією, трансформацією ринку праці, психологічними викликами та переосмисленням власних життєвих стратегій. В умовах воєнного часу молодь виступає найбільш мобільною, адаптивною та інноваційно орієнтованою соціальною групою, однак водночас є однією з найбільш вразливих категорій населення через високий рівень соціальної невизначеності.

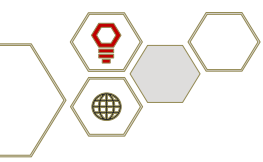

Актуальність дослідження зумовлена тим, що в умовах тривалої війни відбувається суттєва трансформація соціальних і ціннісних орієнтацій молоді, яка впливає на професійну самореалізацію, трудову мобільність, участь молоді у громадському житті і формування її громадянської ідентичності. Значна частина молодих людей адаптує власні життєві стратегії до короткострокового горизонту планування, безпекові гарантії та можливості професійної реалізації як в Україні, так і за її межами. Одночасно посилюються ризики довготривалої зовнішньої міграції молоді, втрати людського капіталу, погіршення ментального здоров'я та соціальної ізоляції.

Особливої актуальності зазначена проблема набуває в контексті формування сучасної державної молодіжної політики. Традиційні механізми роботи з молоддю значною мірою формувалися в умовах мирного часу і виявилися недостатньо адаптованими до нових викликів, спричинених війною. Зростає потреба у розробленні нових інструментів державної політики, які мають бути спрямовані на забезпечення психологічної стійкості молоді, підтримку її економічної активності, розвиток громадянської участі, посилення соціальної інтеграції внутрішньо переміщеної молоді та створення умов для повернення молодого людського капіталу в Україну.

Додаткової актуальності дослідженню надає той факт, що саме молодь у повоєнний період буде ключовим ресурсом відновлення держави, розвитку економіки та модернізації суспільних інститутів. Від того, наскільки ефективно держава враховуватиме сучасні соціальні та ціннісні орієнтації молодого покоління під час формування молодіжної політики, залежатимуть перспективи довгострокового розвитку України. Таким чином, необхідність комплексного дослідження впливу соціальних і ціннісних орієнтацій молоді в умовах воєнного часу на трансформацію державної молодіжної політики зумовлює наукову та практичну актуальність даної статті.

Аналіз останніх публікацій. Проблематика трансформації соціальних і ціннісних орієнтацій української молоді в умовах воєнного часу останніми

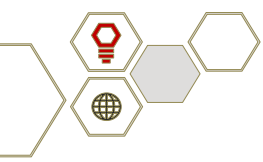

роками стала предметом активного міждисциплінарного наукового аналізу. Значна частина сучасних досліджень зосереджена на питаннях національної ідентичності, психологічної адаптації молоді, міграційних процесів, громадянської активності. Зокрема, аналізується специфіка функціонування інститутів та суб'єктів державної молодіжної політики на національному та регіональному рівнях [1].

Окремий напрям сучасних досліджень стосується трансформації національної ідентичності молодого покоління в умовах війни. Так, І. Остапенко та О. Соснін досліджують зміну світоглядних установок молоді під впливом повномасштабної війни [2]. Автори акцентують увагу на посиленні відповідальності молодого покоління за майбутнє держави, зміцненні національної самоідентифікації, а також на збереженні міграційних орієнтацій у частини молоді. Степико М. доводить, що війна посилила фундаментальні виклики свідомості молоді та її ціннісним орієнтирам, і водночас сприяла утвердженню української мови та історичної пам'яті як ключових маркерів національної ідентичності, яка виконує для молоді не лише об'єднавчу, а й психологічну та адаптаційну функції, слугуючи внутрішнім ресурсом у подоланні загроз і викликів воєнного часу [3].

Предметом наукових досліджень також стають питання формування ефективної молодіжної політики в територіальних громадах. Зокрема, Круглашов А., Сабадаш Н. доводять, що на регіональному рівні територіальним громадам потрібно розробити та впровадити низку системних організаційних заходів і забезпечити їх відповідне фінансування. Особливої уваги потребує вирішення проблем, пов'язаних з адаптацією та інтеграцією молодих людей з-поміж внутрішньо переміщених осіб [4].

У посібнику «Регіональні особливості ідентифікації молоді у воєнний час і державна освітня політика» автори аналізують комплекс проблем, пов'язаних з особливостями політичної ідентифікації молоді та напрямками освітньої політики

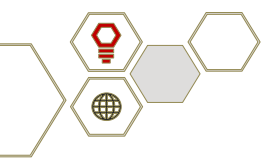
щодо утвердження національної ідентичності молоді у воєнний і повоєнний час, аналізуються регіональні особливості економічних орієнтацій молоді [5].

Окремо слід вказати на постійну увагу до питань молодіжної політики з боку українського парламенту, зокрема на комітетські слухання, які відбулися 30 квітня 2026 року на тему «Становище молоді в Україні: виклики та адаптація в умовах воєнного стану». Як повідомлялось, учасники заходу дійшли висновку, що в умовах війни молодіжна політика потребує посиленої координації, застосування ефективних практичних інструментів підтримки та ширшого залучення молоді до ухвалення рішень [6].

Питання громадянської активності молоді в умовах війни також активно досліджуються в сучасній науковій літературі. Значна кількість праць присвячена розвитку волонтерського руху, цифрового активізму молоді, формуванню нових моделей громадянської участі, зокрема горизонтальних форм самоорганізації. У цих дослідженнях наголошується, що війна стала каталізатором зростання політичної суб'єктності молодого покоління. Крім того, у сучасному науковому дискурсі зростає увага до проблем міграції молоді за кордон, аналізу чинників, які впливають на не повернення молоді в Україні, а також ризиків довготривалої міграції молодого населення [7].

Водночас недостатньо дослідженим залишається комплексний взаємозв'язок між трансформацією соціальних і ціннісних орієнтацій молоді та формуванням нової моделі державної молодіжної політики в умовах воєнного часу.

Таким чином, аналіз останніх публікацій свідчить про значний науковий інтерес до проблем молодіжного середовища в умовах війни, однак питання комплексного впливу соціальних та ціннісних орієнтацій молоді на трансформацію державної молодіжної політики потребує подальшого наукового осмислення, що і зумовлює актуальність даного дослідження.

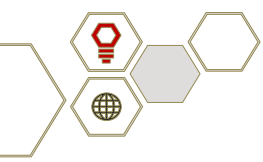
Метою статті є дослідження впливу соціальних і ціннісних орієнтацій української молоді, що формуються в умовах воєнного часу, на трансформацію пріоритетів державної молодіжної політики України.

Для досягнення поставленої мети необхідно було:

- проаналізувати основні соціальні орієнтації української молоді в умовах повномасштабної війни, зокрема особливості життєвого планування, професійного самовизначення та економічних очікувань;
- дослідити трансформацію ціннісних орієнтацій молоді, пов'язаних із громадянською ідентичністю, громадянською активністю та реалізацією курсу європейської інтеграції;
- охарактеризувати вплив міграційних процесів, соціальної ізоляції та проблем ментального здоров'я на соціальне становище молодого покоління;
- обґрунтувати перспективні напрями модернізації молодіжної політики України з урахуванням потреб молоді в період війни та повоєнного відновлення держави.

Реалізація поставленої мети дає можливість комплексно оцінити сучасні трансформації молодіжного середовища та визначити стратегічні напрями вдосконалення державної політики щодо молоді в умовах довготривалих воєнних викликів.

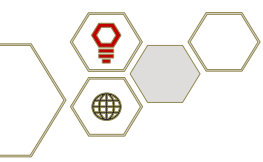
Виклад основного матеріалу. Як зазначалось вище, актуальність дослідження орієнтацій сучасної молоді зумовлена необхідністю розуміння того, як війна впливає на формування життєвих стратегій, ціннісних установок та соціальної поведінки молоді, що має безпосереднє значення для формування ефективної державної молодіжної політики і відновлення країни. На підставі емпіричних даних соціологічного дослідження, проведеного у 2025 р. соціологічною групою «Рейтинг», що охоплює різні категорії молоді – як тих, хто проживає в Україні, так і тих, хто перебуває за кордоном, можна визначити основні вектори орієнтації сучасної молоді [8].

Одним із ключових індикаторів соціальних орієнтацій є сприйняття майбутнього. Результати зазначеного дослідження демонструють, що попри війну українська молодь зберігає високий рівень оптимізму: 78% молодих людей оцінюють своє майбутнє позитивно. Водночас серед української молоді за кордоном цей показник значно нижчий – 59%. Ці відмінності пояснюються різницею в соціальному контексті: молодь в Україні перебуває у звичному для неї соціальному середовищі, тоді як молодь за кордоном стикається з викликами інтеграції, культурної адаптації та невизначеності щодо власного майбутнього.

Війна спричинила суттєву трансформацію часових горизонтів планування. Довгострокові життєві стратегії поступаються короткостроковим рішенням, що зумовлено підвищеним рівнем невизначеності й ризиків. Як показують результати проведеного дослідження, пріоритети молоді концентруються навколо досягнення фінансової незалежності (на це вказали 57% респондентів), самореалізації (46%), а також створення матеріальної бази (житло, започаткування власної справи – близько 30%). Ці результати опитування свідчать про прагматизм життєвих стратегій та посилення ролі економічного чинника.

Економічний вимір відіграє визначальну роль у формуванні орієнтацій молоді. З одного боку, спостерігається певна адаптація до воєнних умов, що виявляється у зниженні рівня занепокоєння фінансовими труднощами (з 31% у 2024 р. до 22% у 2025 р.). Це може бути пов'язано з трансформацією ринку праці, зростанням попиту на робочу силу у сфері економіки. З іншого боку, для молоді за кордоном економічні проблеми, навпаки, загострюються: частка тих, хто стикається з нестачею коштів, зросла з 26% у 2024 р. до 41% у 2025 р., що поєднується з труднощами працевлаштування і вибору професії. Це вказує на складність інтеграції у нові економічні системи. Популярними є професії у таких сферах, як дизайн (18 %) і програмне забезпечення (17%), а також професія юриста (15%), творчі професії (14%), що відображає орієнтацію на гнучкі та інноваційні сегменти економіки.

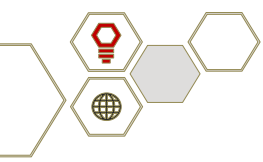

Міграційні орієнтації є одним із ключових індикаторів соціально-економічних очікувань молоді. Попри війну, більшість молоді (68%) не планує залишати Україну, що свідчить про збереження соціальної та культурної прив'язаності. Водночас 29% опитаних розглядають можливість еміграції. Основними мотивами міграції молоді в Україні, за даними зазначеного дослідження, є: економічні чинники (позначили 47% з тих респондентів, які позитивно ставляться до еміграції); безпекові ризики (39%); обмежені можливості працевлаштування (35%).

Серед української молоді за кордоном спостерігається тенденція до закріплення в тій чи іншій іноземній державі: 58% хотіли б залишитися за межами України. Одночасно знижується частка тих, хто точно планує повернення, що формує довгострокові ризики втрати людського капіталу. Порівняно з 2024 р. частка респондентів, які точно планують повернутися в Україну, зменшилася з 32% до 22%.

Психологічний вимір є критично важливим для розуміння орієнтацій молоді. Війна спричинила значне зростання рівня тривожності, стресу та психологічних криз. Так, серед молоді в Україні лише 35% не стикалися з надмірною тривогою, тоді як 18% переживають такі стани регулярно. Серед української молоді за кордоном ситуація є значно складнішою: лише 18% не відчували тривожності, а 32% стикаються з нею постійно. Такі розбіжності пояснюються складнощами в адаптації молоді за кордоном. Ключовим фактором психологічного неблагополуччя є соціальна ізоляція. Більше половини молоді за кордоном (54%) відчують самотність, що значно перевищує показники в Україні (17%). Це підтверджує тезу про те, що міграція має глибокий психосоціальний ефект. Проблема ускладнюється низьким рівнем звернення за психологічною допомогою, що вказує на наявність бар'єрів як інституційних, так і культурних.

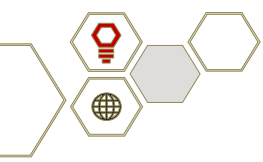
Війна стала потужним каталізатором посилення національної ідентичності. Молодь дедалі більше орієнтується на українську мову, культуру,

історію. Як свідчать результати зазначеного дослідження «Рейтингу», 75% молодих людей використовують українську мову в публічному просторі, 60% відзначають зростання значущості українського контенту в інформаційному просторі. Паралельно із цим спостерігається чітка проєвропейська геополітична орієнтація – 75% опитаних молодих людей в Україні підтримують вступ нашої країни до Європейського Союзу, 69% – вступ до НАТО. Показники підтримки вступу України до ЄС і НАТО залишаються стабільно високими, що дає підстави казати про стратегічну сталість ціннісного вибору молоді.

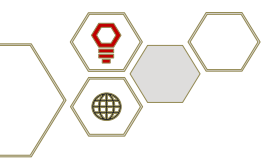
Молодь демонструє високий рівень громадянської активності, який виявляється, зокрема, у поширеності волонтерства (53% респондентів зазначили, що брали участь волонтерській діяльності) та готовності до участі у відновленні громад (77%). Водночас існує розрив між потенційною готовністю і фактичною участю (лише 1% відмітили, що реально залучені до процесів відновлення громад). Перешкодою для більш активної участі є погане інформування та нечіткість запропонованих програм. Це свідчить про недостатню ефективність інституційних механізмів залучення молоді до громадської активності.

За підсумками зазначеного дослідженні проведеного у 2025 р. соціологічною групою «Рейтинг» можна визначити чинники стійкості та вразливості сучасної молоді. Зокрема, чинники стійкості – це: прагнення адаптації до ринку праці, збереження високого рівня волонтерської активності, консолідація навколо національних та європейських цінностей. До чинників вразливості можна віднести проблеми у сфері ментального здоров'я, відчуття соціальної ізоляції (особливо за кордоном), низький рівень довіри до державних інституцій. Як зазначає І. Мацко-Демиденко, «студентська молодь, проживаючи в надзвичайних умовах, навчилась швидко та ефективно реагувати на небезпеку, виробляти ефективні рішення в екстремальних ситуаціях. Одним із головних завдань сьогодення залишається дослідження та формування стресостійкості молоді. Це допоможе більш ефективно впоратись з негативним досвідом, а також краще адаптуватись до нових реалій» [9].

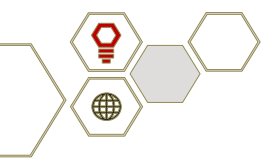
Як свідчать результати вище згаданого дослідження, орієнтації української молоді формуються під впливом воєнного контексту та характеризуються поєднанням адаптивності й високого рівня невизначеності. Відбувається переорієнтація життєвих стратегій у бік прагматизму, економічної самодостатності та короткострокового планування. Молодь зберігає стійку національну та європейську ідентичність, що є важливим ресурсом для державного розвитку. Психологічні ризики та соціальна ізоляція стають ключовими викликами, які потребують системної державної політики. Існує значний потенціал молоді до участі у відбудові країни, однак його реалізація стримується інституційними бар'єрами. Міграційні тенденції створюють довгострокові ризики для демографічної та економічної стійкості України, що потребує постійної уваги в реалізації молодіжної державної політики. Як зазначає М.Попатенко, системна роботи з молоддю потребує насамперед посилення політичної уваги, налагодження міжвідомчої та міжсекторальної взаємодії, що сприятиме як створенню умов для молоді, яка проживає в Україні, так і налагодженню зв'язків з молодими українцями за кордоном. Окрему увагу слід приділити підготовці фахівців з молодіжної роботи, посиленню діалогу між молоддю і представниками влади на центральному й локальному рівнях [10].

Потребує модернізації система соціального захисту молодих людей в Україні, які перебувають під впливом негативних трансформацій у наслідок соціально-економічних викликів, спричинених російсько-української війною. Зокрема, у суспільстві зросла кількість внутрішньо переміщеної молоді, а також молоді, яка втратила житло і роботу. Чинна система соціального захисту не була готова до такого навантаження. Як наслідок – система соціальної допомоги є багато в чому фрагментованою, її реалізація часто розподілена між різними міністерствами та владними структурами на місцях. Через це значна частина молодих людей отримує допомогу несвоєчасно або в обмеженому обсязі. Дається взнаки нестача кваліфікованих спеціалістів на місцях, психологів, соціальних працівників.

Слід зазначити, що система підтримки ментального здоров'я є недостатньо розвиненою, доступ до безкоштовної психологічної допомоги залишається обмеженим. Молодь у віддалених і сільських громадах обмежена в отриманні комплексної психологічної допомоги. Гостро стоїть житлова проблема для молодіжного середовища. Молодіжні житлові програми фінансуються недостатньо, механізми пільгового кредитування залишаються багато в чому недоступними [11]. Як зазначають І.Пеша і Н.Тілікіна «розвиток молодіжної політики України має ґрунтуватися на цілісному, системному та гнучкому підході, який поєднує стратегічне бачення, наукову обґрунтованість, інституційну спроможність та відкритість до інновацій. Успішність цього процесу значною мірою залежить від здатності держави, громад і громадянського суспільства забезпечити стале партнерство, адаптацію до динамічних викликів та реальне включення молоді в процеси формування майбутнього країни» [12].

Згідно даних, представлених у доповіді Міністерства молоді і спорту «Становище молоді під час військової агресії в Україні» за підсумками 2022-2025 років у молодіжному середовищі відбулися суттєві демографічні зміни: якщо у 2022 році в країні було близько 10 млн. молодих людей, то у 2024-2025 рр. їх чисельність скоротилася до 7,6 млн. Значна частка молодих людей (1,7 млн.) перебувають за кордоном, при цьому зафіксована тенденція зменшення частки молоді, готової повернутися в Україні: з 66% (2023 р.) до 28% (2025 р.). Потребує окремої уваги соціальне самопочуття молоді: лише 51% молодих людей оцінюють рівень власного ментального здоров'я як «дуже хороший» і «хороший». Попри негаразди воєнного часу освіта і працевлаштування залишаються ключовими запитами у молоді. Зокрема, 66% молодих людей висловлюють бажання відкрити власну справу. Однак прагнення до підприємництва часто стримується фінансовими та безпековими викликами. Також слід відмітити зростання підтримки молодіжної політики з боку держави: якщо у 2025 році у державному бюджеті на підтримку молодіжної сфери було

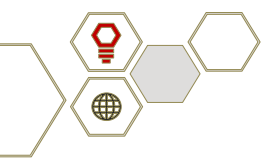

виділено 54,6 млн. грн., то у 2026 р. – 145,3млн. грн. (+89%). При цьому основний обсяг фінансового забезпечення реалізації молодіжної політики відбувається на місцевому рівні: у 2026 р. регіональні органи влади виділили на 440 млн. 169 тис. грн. [13].

Держава оперативно реагує на виклики, що пов'язані із необхідністю впровадження системної молодіжної політики. У цьому плані передусім слід вказати на схвалення у січні 2026 р. Кабінетом Міністрів України Державної цільової соціальної програми «Молодь України: покоління стійкості – 2030», яка містить ключові напрями державної молодіжної політики на 2026–2030 рр. [14]. У цьому документі прописано, що метою Програми є формування у молоді, як стратегічної складової людського капіталу України, відчуття належності до українського суспільства, розвиток її життєстійкості й створення можливостей для самореалізації молодих людей.

У Програмі визначено кілька пріоритетів молодіжної політики, зокрема: забезпечення розширення участі молоді у суспільному житті та зміцнення соціальної згуртованості; розвиток стійкості та психоемоційного благополуччя молодих людей; сприяння самореалізації та економічній спроможності молоді; підвищення інституційної спроможності молодіжної політики. У цілому вищезгадана Програма спрямована на збереження та розвиток людського капіталу України і має формувати покоління молоді, яке здатне відповідати на сучасні виклики й активно долучатися до відновлення країни.

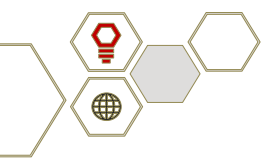
Запровадження ефективних механізмів участі молоді у формуванні державної політики є одним із ключових напрямів розвитку сучасної молодіжної політики, що особливо важливо в умовах воєнного часу та повоєнної відбудови. У цьому контексті започаткування роботи оновленої Національної ради з питань молоді при Кабінеті Міністрів України стало суттєвим кроком у напрямі інституціоналізації молодіжної участі та посилення впливу молоді на прийняття державних рішень. Перше засідання Національної ради з питань молоді відбулося 12 березня 2026 р., що знаменувало початок її системної діяльності.

Ключовою функцією Ради визначено формування постійного майданчика для діалогу між державними інституціями і молодіжним середовищем. Пропозиції, напрацьовані Радою, мають інтегруватися в урядові програми, стратегічні документи та нормативно-правові акти, що передбачає їх практичну імплементацію. В організаційному плані діяльність Ради координується Міністерством молоді та спорту України, що забезпечує інституційну сталість та взаємодію з центральними органами виконавчої влади [15]. Важливим аспектом роботи Національної ради з питань молоді є її інтеграція в процеси державного управління. Зокрема, представники Ради залучаються до засідань Кабінету Міністрів України, що розширює можливості безпосереднього впливу на ухвалення рішень. Крім того, одним із перших практичних завдань Ради визначено участь у підготовці Конференції з відновлення України (URC 2026), що свідчить про включення молодіжного виміру до стратегічного планування післявоєнного відновлення.

Висновки. В умовах повномасштабної війни молодіжну політику слід розглядати не тільки як інструмент соціального розвитку, а й як важливий елемент національної стійкості та відновлення держави.

Сучасні виклики вимагають формування механізмів молодіжної політики, що спрямовані на посилення використання потенціалу молоді, її інтеграцію в суспільні процеси та забезпечення умов для повноцінної самореалізації навіть в умовах воєнного часу. Одним із таких напрямів є залучення молодого покоління до суспільно-політичних процесів. Участь у волонтерських рухах, громадських ініціативах, інформаційній протидії та підтримці обороноздатності країни сприятимуть зростанню рівня громадянської зрілості. Відповідно, державна політика має забезпечити сталі механізми участі молоді у виробленні та реалізації рішень, сприяти розширенню можливостей молодіжного самоврядування та інституційної взаємодії з владою, особливо на місцевому рівні.

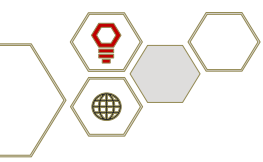

Актуальним напрямом молодіжної політики є створення умов для забезпечення матеріальної незалежності молоді та розвитку її професійного потенціалу. У ситуації нестабільності ринку праці та економічних ризиків особливої актуальності набувають інструменти підтримки зайнятості, розвитку підприємницьких ініціатив, формування затребуваних на ринку професійних компетентностей. У цьому контексті пріоритетними стають завдання впровадження інноваційних освітніх підходів, поєднання навчання з практичною діяльністю, а також стимулювання молодіжного підприємництва як драйвера економічної активності.

Важливого значення набуває забезпечення психологічної стійкості та соціальної інтеграції молоді. Воєнні події спричинили значні травматичні наслідки, які впливають на емоційний стан молодих людей та їх здатність до адаптації. У цьому плані одним із пріоритетних напрямів молодіжної політики має бути розвиток системи підтримки ментального здоров'я та впровадження програм психологічної реабілітації. Особлива увага має приділятися молоді, яка зазнала безпосереднього впливу бойових дій.

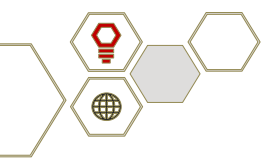
Суттєву роль у розвитку молодіжної політики відіграє використання потенціалу механізмів цифрової трансформації. Використання сучасних цифрових технологій дає змогу підвищити ефективність комунікації між державою, органами місцевого самоврядування та молодіжним середовищем. Різноманітні цифрові платформи можуть виступати як засіб участі у громадській активності, отримання освітніх і кар'єрних можливостей, що особливо важливо в умовах обмежень, пов'язаних із специфікою воєнного часу.

Напрями молодіжної політики в умовах воєнного часу мають орієнтуватися на довгострокові перспективи. Їх реалізація дасть змогу не лише забезпечити адаптацію молоді до сучасних викликів, а й сформувати підґрунтя для відновлення країни, зміцнення демократичних інститутів та сталого розвитку суспільства у повоєнний період.

Список використаних джерел

1. Тілікіна Н. Модель реалізації молодіжної політики в Україні під час її становлення та в умовах воєнного стану. *Інвестиції: практика та досвід*. № 17/2023. DOI: 10.32702/2306-6814.2023.17.127
2. Остапенко І., Соснін О. Тенденції змін національної ідентичності та уявлень про майбутнє української молоді у воєнний час. *Український психологічний журнал*. № 2 (24) 2025. DOI: [https://doi.org/10.17721/upj.2025.2\(24\).7](https://doi.org/10.17721/upj.2025.2(24).7)
3. Степико М. Трансформація ідентичності української молоді в умовах війни. 28.04.2026 *Національний інститут стратегічних досліджень*. URL: <https://www.niss.gov.ua/news/komentari-ekspertiv/transformatsiya-identychnosti-ukrayinskoyi-molodi-v-umovakh-viyny>
4. Круглашов А., Сабадаш Н. Молодіжна політика в територіальних громадах в умовах російсько-української війни. *Економіка та управління національним господарством* 2024 Випуск 2 (166). <https://doi.org/10.36818/2071-4653-2024-2-1>
5. Регіональні особливості ідентифікації молоді у воєнний час і державна освітня політика [Електронний ресурс] : практичний посібник / І. Остапенко, І. Жадан, О. Скнар, С. Позняк, І. Дідук ; за наук. ред. І. Остапенко ; Національна академія педагогічних наук України, Інститут соціальної та політичної психології. – Кропивницький : Імекс-ЛТД, 2024. – 167 с.
6. Становище молоді в Україні: виклики та адаптація в умовах воєнного стану. 4 травня 2026 р. *Комітет з питань молоді і спорту Верховної Ради України*. URL: https://www.rada.gov.ua/news/news_kom/272600.html
7. Малиновська О., Яценко Л. Українські діти та молодь за кордоном: чисельність, чинники та перспективи повернення, ризики для держави. 06.05.2026 *Національний інститут стратегічних досліджень* URL: <https://www.niss.gov.ua/doslidzhennya/sotsialna-polityka/ukrayinski-dity-ta-molod-za-kordonom-chyselnist-chynnyky-ta>

8. Вплив війни на молодь в Україні: загальнонаціональне дослідження : аналітичний звіт за 2025 р. 17.03.2026. Соціологічна група «Рейтинг». URL: https://www.undp.org/sites/g/files/zskgke326/files/2026-03/impact_of_war_on_youth_in_ukraine_2025.pdf

9. Мацко-Демиденко І. Студентська молодь у надзвичайних умовах війни. *Українське суспільство в умовах війни. Рік 2024* : кол. монографія / С. Дембіцький, О. Злобіна, Н. Костенко та ін.; за ред. член.-кор. НАН України, д. філос. н. Є. Головахи, член.-кор. НАН України, д. соц. н. С. Дембіцького. Київ : Ін-т соціології НАН України, 2024. С. 344.

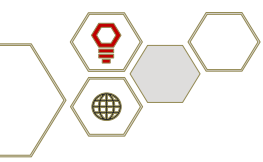
10. Попатенко М. Сучасний стан молодіжної політики в Україні. *Молодь та молодіжна політика в Україні в умовах воєнного стану* : зб. матеріалів Міжнар. наук.-практ. конф., 21 черв. 2024 р. С. 86, 87. URL: <https://enpurb.udu.edu.ua/server/api/core/bitstreams/14da8128-ce8d-4e91-bba1-178ba6a1c100/content>

11. Приймак А., Якимова Н. Соціальний захист молоді в Україні: сучасний стан, виклики та напрями вдосконалення. *Економіка та суспільство*. 2025. № 81. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2025-81-33>

12. Пеша І., Тілікіна Н. Молодіжна політика в Україні: становлення, виклики та перспективи розвитку: кол. монографія. Київ: ГО «Інститут молоді», 2025. С. 323. URL: <https://inmol.org/molodizhna-polityka-v-ukraini-stanovlennia-vyklyky-ta-perspektyvy-rozvytku/>

13. «Становище молоді під час військової агресії в Україні». Щорічна доповідь за підсумками 2022-2025 років. 30 квітня 2026 р. *Міністерство молоді та спорту України*. URL: <https://komsport.rada.gov.ua/uploads/documents/33794.pdf>

14. Про затвердження Державної цільової соціальної програми «Молодь України: покоління стійкості – 2030» та внесення змін до деяких актів Кабінету Міністрів України: Постанова Кабінету Міністрів України від 02.01.2026 № 20.

URL: <https://www.kmu.gov.ua/npas/pro-zatverdzhennia-derzhavnoi-tsilovoi-sotsialnoi-prohramy-molod-ukrainy-pokolinnia-stiikosti-t20126>

15. Національна рада з питань молоді розпочала роботу в новому складі. 02 березня 2026 р. *Міністерство молоді та спорту України* URL: <https://mms.gov.ua/news/natsionalna-rada-z-pytan-molodi-rozpochala-robotu-v-novomu-skladi>